

Vreme: 28.07.2026 07:00

Medij: rs.bloombergadria.com

Link: <https://rs.bloombergadria.com/green/esg/108955/cbam-stize-na-naplatsu-srbiju-ceka-racun-od-140->

Autori: Anika Bečki

Teme: Evropska komisija

Naslov: CBAM stiže na naplatu - Srbiju čeka račun od 140 miliona evra, kako će se to odraziti na naše proizvođače

7892

U Srbiji posluje više od 3.500 kompanija koje su direktno ili indirektno povezane sa sektorima obuhvaćenim CBAM mehanizmom. Ti sektori zapošljavaju oko 4,5 odsto ukupne radne snage u zemlji.

Više od 12 odsto izvoza Srbije u Evropsku uniju uskoro će se naći na udaru nove evropske takse na emisije ugljenika. Mehanizam EU za prekogranično prilagođavanje emisija ugljenika (CBAM), koji oporezuje robu proizvedenu uz velike emisije CO₂, mogao bi domaćim izvozniciima da nametne dodatni trošak od oko 140 miliona evra već tokom 2026. godine.

Iako Evropska unija planira da uspori tempo smanjenja emisija CO₂ kako bi industriji dala više vremena za uvođenje čistih tehnologija, jasno da nam sledi novi niz obaveza za sve izvoznike na Zapadnom Balkanu.

U Srbiji posluje više od 3.500 kompanija koje su direktno ili indirektno povezane sa sektorima obuhvaćenim CBAM mehanizmom. Ti sektori zapošljavaju oko 4,5 odsto ukupne radne snage u zemlji, navodi Ministarstvo finansija u fiskalnoj strategiji.

"Od ukupnog broja, približno 1.000 kompanija je tokom 2025. godine izvezilo u Evropsku uniju i potencijalno je direktno izloženo CBAM obavezama. Ipak, stvarni stepen izloženosti zavisi od strukture proizvodnje i sposobnosti pojedinačnih kompanija da optimizuju svoje emisije i obračun."

Prema analizi Ministarstva finansija, najveći uticaj CBAM mehanizma na Srbiju očekuje se u sektorima električne energije i gvožđa i čelika, dok bi posledice mogle da se osele i u industriji cementa, koja takođe ne bi trebalo da bude zanemarena.

Inače, CBAM mehanizam, sasvim očekivano, dovodi do povećanja cene srpskih proizvoda na tržištu EU. Iako povećanje cena zavisi od više faktora, prema analizi Ministarstva finansija CBAM obaveza zapravo može činiti i više od 50 odsto vrednosti proizvoda. "Postoji realna mogućnost da će kupci u Evropskoj uniji nastojati da prebace trošak CBAM-a na proizvođače iz Srbije, bilo kroz pritisak na cene, bilo kroz ugovorne mehanizme. Indirektni efekti mogu obuhvatiti i potencijalno povećanje cena električne energije, mada je obim ovog efekta u ovom trenutku teško pouzdano proceniti."

Direktni efekat CBAM takse u ovoj godini se procenjuje na oko 0,16 odsto BDP-a. Ipak, navodi se u analizi, ova procena ne obuhvata šire makroekonomske posledice - koje bi se mogle ispoljiti kroz pad izvoza, investicija ili relokaciju proizvodnje, i potencijalno biti značajno veće od direktno izmerenih efekata.

Nesumnjivo je da će CBAM uticati na konkurentnost pojedinih domaćih preduzeća, kaže Radman Šelmić, savetnik predsednika Privredne komore Srbije za zelenu i cirkularnu ekonomiju za Bloomberg Adriju. "Po prvi put količina ugrađenih emisija u proizvode sa CBAM liste postaje jedan od faktora konkurentnosti čitavog niza proizvoda iz pomenutih industrijskih sektora."

Drugim rečima, emisije više nisu samo ekološka, već i monetarna kategorija, jer će uvoznici to plaćati. "Neminovno je da će pojedine kompanije iz EU, suočene sa novom troškovnom komponentom, tražiti alternativna rešenja, uključujući i promene u postojećim dobavljačkim lancima."

"Kompanije iz EU koje posluju u Srbiji uglavnom imaju više tehnološke i ekološke standarde, pre svega zahvaljujući prenosu tehnologija iz matičnih zemalja. Takođe, uslovi za dekarbonizaciju postaju sve bitniji

Vreme: 28.07.2026 07:00

Medij: rs.bloombergadria.com

Link: <https://rs.bloombergadria.com/green/esg/108955/cbam-stize-na-naplatsu-srbiju-ceka-racun-od-140->

Autori: Anika Bečki

Teme: Evropska komisija

Naslov: CBAM stiže na naplatu - Srbiju čeka račun od 140 miliona evra, kako će se to odraziti na naše proizvođače

faktor pri donošenju investicionih odluka. Mogućnost brzog prelaska na obnovljive izvore energije, korišćenje industrijskog otpada kao resursa i razvoj cirkularne ekonomije danas imaju sve veću težinu kada strani investitori razmatraju proširenje postojećih ili pokretanje novih ulaganja."

Što se tiče grantova, koji su deo šireg programa podrške Privredne komore Srbije namenjenog malim i srednjim preduzećima iz prerađivačkog sektora koja već izvoze ili planiraju izvoz na tržište Evropske unije, Šelmić kaže da je reč o besplatnom savetodavnom programu podrške dekarbonizaciji poslovanja, te da će određeni broj odabranih preduzeća dobiti i bespovratnu finansijsku podršku. "Uslov je da kompanija bude spremna da iz sopstvenih sredstava investira isti iznos, čime se podstiču konkretna ulaganja u zelenu tranziciju i unapređenje energetske efikasnosti", kaže on za Bloomberg Adriju.

Odabrane kompanije dobiće stručnu podršku sertifikovanih konsultanata u jednoj od oblasti ključnih za zelenu tranziciju:

Inače, prijave su otvorene do kraja jula, a broj mesta je ograničen.

Na pitanje Bloomberg Adrije da li su domaće kompanije dovoljno spremne za ulaganja u tehnologije za smanjenje emisija, Radman Šelmić kaže da se poslovne strategije pojedinačnih preduzeća značajno se razlikuju, kako po tome koliko kompanije prepoznaju značaj internih transformacija, tako i po obimu i brzini sprovođenja konkretnih prilagođavanja.

"Sve promene, naravno, počinju od svesti o njihovom značaju. One nisu važne samo zbog usklađivanja sa domaćom i evropskom regulativom, niti isključivo zbog direktnog ili indirektnog doprinosa borbi protiv klimatskih promena, čije posledice nas svakog leta iznova zabrinjavaju. Dekarbonizacija je istovremeno i važna komponenta očuvanja konkurentnosti, ali i prilika za ostvarivanje značajnih ušteda", kaže on.

To se, na primer, odnosi na prelazak na obnovljive izvore energije, unapređenje energetske efikasnosti ili drugačiji tretman industrijskog otpada - bilo kroz njegovu prodaju drugom preduzeću, bilo kroz korišćenje otpada drugog preduzeća kao sirovine, dodaje.

"S druge strane, tačno je da će izveštavanje u okviru CBAM-a, a posebno verifikacija izveštaja kada za to dođe vreme, predstavljati dodatni trošak za preduzeća obuhvaćena ovom regulativom. Kompanije bi zato trebalo da se za te obaveze blagovremeno pripreme", kaže Šelmić za Bloomberg Adriju.

Ono što je, dodaje, izvesno jeste da je dekarbonizacija jedini održiv pravac. "Ona vodi ka smanjenju emisija, a samim tim i redukciji CBAM obaveza, ali istovremeno otvara prostor za uštede i veću efikasnost u drugim segmentima poslovanja."

Podsetimo, CBAM taksu će od ove godine plaćati uvoznici u EU za robu koja se uvozi iz trećih zemalja, uključujući i Srbiju. Da bi se sprečilo premeštanje proizvodnje u zemlje koje imaju blažu regulativu za dekarbonizaciju, Evropska komisija planira da proširi obuhvat CBAM-a na 180 proizvoda sa visokim učešćem čelika i aluminijuma (prosečno 79 odsto), kao što su razne mašine i oprema (motori, pumpe, gorionici, frižideri i zamrzivači, industrijski roboti, kranovi, dizalice, liftovi, poljoprivredne i kućne mašine i dr.), vozila, medicinski proizvodi, metalni nameštaj, šine i dr.

Radi se, pre svega, o specijalizovanoj opremi i industrijskim proizvodima koji se koriste u teškoj industriji (94 odsto), dok svega šest navedenih proizvoda se koriste u domaćinstvima.

Novim izmenama su predviđeni stroži zahtevi za izveštavanje i veća ovlašćenja Evropske komisije u borbi protiv zloupotreba za izbegavanje CBAM finansijskih obaveza. Evropska komisija može da zahteva dodatne dokaze kada stvarne vrednosti nisu pouzdane.

Usled prigovora domaćih kompanija, Evropska komisija je predvidela fond za privremenu podršku proizvođačima u EU koji mogu biti manje cenovno konkurentni na trećim tržištima, gde proizvodi iz EU mogu biti zamenjeni jeftinijom robom sa većim emisijama. Ukoliko EU kompanije pruže dokaze o svojim naporima u dekarbonizaciji, mogu očekivati nadoknadu dela troškova u okviru EU-ETS-a. Finansiranje će obezbediti države članice, i to 25 odsto prihoda od prodaje CBAM sertifikata u 2026. i 2027. godini, dok će preostalih 75 odsto činiti sopstveni prihod EU.

Poenta je da svi učesnici na evropskom tržištu plaćaju istu naknadu za emisije gasova s efektom staklene bašte, bez obzira na mesto proizvodnje. S tim u vezi, zamišljeno je da se unutar EU naplata obavlja kroz sistem trgovine emisijama poznat kao EU ETS, a za uvozne proizvode da se to čini preko CBAM-a.

Monetarna kategorija

Koliko pomažu grantovi za srpske kompanije

Da li smo spremni za održivost?

Ko je pogođen CBAM taksom

